



**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 17. september 2009 truffet vedtak i

Sak nr: 19/09 (arkivnr: 200900302-23)

Saken gjelder: Klage fra A på dommerfullmektig B ved X tingrett og lagdommer C ved Y lagmannsrett

Utvalgsmedlemmer: Eva Nygaard Ottesen (leder)
Berit Svensli Solseth
Frode Sulland
Halvor Kjølstad
Wenche Frogn Sellæg

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentleglova § 3.

Vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den rammes av fristreglene for fremme av klage, og for den del som gjelder misnøye med rettsavgjørelse.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig B.
3. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommer C.

Innledning:

Ved brev av 17. mars 2009 har A inngitt klage på dommerfullmektig B ved X tingrett og lagdommer C ved Y lagmannsrett. Klagen gjelder dommeratferd og sen saksbehandling. Klagen er forelagt dommerfullmektig B og lagdommer C, som ved brev av henholdsvis 15. juni 2009 og 10. juni 2009 har avgitt uttalelse.

Utvalget ba i e-post av 1. september 2009 og 4. september 2009 dommerfullmektig B uttale seg i forhold til anførselen fra klager om manglende svar på to konkrete henvendelser til domstolen. Dommerfullmektig B besvarte utvalgets henvendelse i tre e-poster av 1. september, 3. september og 4. september 2009.

Domstolleder ved X tingrett og Y lagmannsrett er orientert om klagen, men har ikke avgitt uttalelse i saken.

Saksfremstilling:

Saken gjelder offentlig skifte av dødsbo ved X tingrett. X tingrett åpnet offentlig skifte 13. september 2007 etter en begjæring fra arvingene av 5. september 2007. Klager, A, var én av arvingene i boet etter avdøde.

14. mars 2008 påla retten A og en annen arving å reise skiftetvist knyttet til et vederlagskrav rettet mot boet.

X tingrett avsa dom i skiftetvisten 3. juli 2008. Dommen ble anket til Y lagmannsrett, hvor partene inngikk forlik, jf kjennelse av 27. februar 2009.

Det offentlige skiftet av dødsboet er ennå ikke avsluttet ved X tingrett.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

”Ang. sak nr. ... i X Tingrett, og nr ... i Y Lagmannsrett. Saken gjelder tvist om en liten arv, et hus med ligningsverdi ca. kr 75 000,-.

Jeg sendte brev til X om tilbakelevering av saken fra retten fordi hovedarvingene var enige om det, §32 i lov om skifte, LOV1930-02-21 nr. 00. Jeg fikk aldri noe svar på min henvendelse.

I skriv av 18. April 2008 ba jeg om at boets midler skulle forvaltes av den som har ordnet med begravelser og andre ting i forbindelse med vår mors bortgang, og fordi boets midler bare har et minimalt beløp til fordeling, jfr. §80 i lov om skifte, LOV1930-02-21. Jeg fikk aldri noe svar på min begjæring.

Behandlingen i X var ingen rettslig gjennomgang. Det var aldri noe møte i retten mellom partene om arveskiftet. Der var rett og slett en vennskapsavtale mellom advokatkolleger, motpartens advokat (som har brakt denne lille sak for rett) og dommeren i Tingretten. De bor jo på samme lille sted og er derfor tydeligvis venner. Den andre forsvarende parten var selvprosederende.

Er det slik rettssystemet fungerer i det her landet, at det er vennskapsavtaler, kollegiale hensyn som er det rette? Kan man kalle slikt et rettssystem?

Saken ble anket til Lagmannsretten. Også der var det motparten med advokat som fikk medhold angående dekning av kostnader, dvs. det var kollegiale hensyn som ble regnet. De som stilte som selvprosederende tapte.

Jeg stiller spørsmål om rettssystemet/rettssikkerheten i landet. Jeg får intet svar om jeg henvender meg til retten, og de som selvprosederer har ingen rettigheter!”

Innklagede – dommerfullmektig B – har i brev av 15. juni 2009 i hovedsak vist til følgende:

... ”Anførselen om at klager ikke har fått svar på sine henvendelser

Ved brev 13.09.2007 ble A orientert om at det var åpnet offentlig skifte. Vedlagt brevet fulgte kopi av bostyrerattesten. I bostyrerattesten fremkommer det at "Bostyreren forestår på rettens vegne forvaltningen av boet og har fullmakt til å ordne alt i forbindelse med bobehandlingen og booppgjøret". Klager var således orientert om at det var oppnevnt bostyrer og at henvendelser i saken i utgangspunktet skulle gå til denne.

Retten har besvart samtlige henvendelser den har fått i sakens anledning, enten ved brev direkte til A, eller ved generelle brev til arvingene. I tillegg har både saksbehandler D og jeg snakket med arvingene når disse har henvendt seg til oss på telefon.

Bostyrer har opplyst at han har gjennomført flere samtaler med klager og besvart samtlige henvendelser derfra. At A ikke alltid har vært fornøyd med svarene får være en annen sak.

A har nylig ved henvendelse til retten klaget på bostyrer advokat E. Retten orienterte A om at bostyrer hadde rettens tillit ved brev 20. mai 2009.

Anførselen om at behandlingen for retten ikke var noen rettslig gjennomgang

Det er riktig at det ikke ble gjennomført rettsmøte, idet partene ikke ønsket at saken skulle behandles muntlig. Saken ble dermed avgjort etter skriftlig behandling.

Anførselen om at avgjørelsen var en vennskapsavtale mellom advokatkolleger, motpartens advokat og dommeren i tingretten

Jeg vil på det sterkeste tilbakevise at avgjørelsen var en vennskapsavtale. Det tilføyes at ingen av partene var representert med advokat på tidspunktet for behandling av skiftetvistene. Det er videre vist til at advokatene og dommeren bor på samme sted og følgelig er venner. Dette tilbakevises også. Som nevnt var ingen av partene representert ved prosessfullmektig. Dersom det er bostyrer advokat E som A sikter til, kan jeg tilbakevise at jeg har noen slags vennskaplig forhold til ham. Jeg har aldri snakket med ham privat eller møtt ham i privat sammenheng. Det tilføyes, uten at det har noen betydning saken, at det heller ikke er riktig at dommeren og bostyrer advokat E bor på samme sted. Advokat E bor og har sin praksis i Z, mens jeg bor i Q.

Oppsummering

Jeg kan ikke se at jeg har overtrådt de plikter jeg har som dommer, eller for øvrig opptrådt i strid med god dommerskikk.

Jeg gjør for øvrig oppmerksom på at jeg tiltrådte som dommerfullmektig ved X 01. februar 2008. Jeg har således ikke hatt noen rolle i den del av behandlingen av saken som fant sted før dette tidspunkt.

Jeg viser avslutningsvis til at det som hovedregel gjelder en klagefrist til tilsynsutvalget på "tre måneder etter at forholdet som er grunnlag for klagen, fant sted".

Dommerfullmektig B har i e-post av 1. september 2009 uttalt:

”Retten sendte som nevnt brev 14. mars 2008 til arvingene. I brevet ble F og A gitt frist til 7. april 2008 (med senere utsettelse til 22. april etter begjæring fra A per telefon) for å reise skiftetvist.

Som nevnt inkom det mange svar. Jeg ser nå i saksmappen at A har sendt to brev, et datert 15. april 2008 og et datert 18. april 2008.

Jeg antar at tingretten har ansett begge brev fra A som respons på tingrettens brev 14. mars 2008. Det burde således vært vist til begge brev i tingrettens brev til arvingene 28. april 2008, men det er ikke gjort, noe som må skyldes en feil.

I brevet 18. april 2008 argumenteres det innledningsvis for det materielle kravet. Denne argumentasjonen er inntatt som en del av grunnlaget for X tingretts dom 3. juli 2009. Det vises til beskrivelsen av As anførsler.

Deretter vises det til skifteloven § 80 relatert til hvem som skulle disponere over boets midler. Jeg ser nå i ettertid at dette spørsmål ikke er direkte besvart i tingrettens brev til arvingene 28. april 2008. Årsaken til dette vet jeg ikke. Det var åpnet offentlig skifte og det er klart at skifteloven § 80 ikke kunne komme til anvendelse i saken. Jeg ser likevel i ettertid at dette godt kunne vært helt kort kommentert i tingrettens brev til arvingene 28. april 2008. Som nevnt ser jeg at brevet 28. april 2008 er skrevet i mitt navn, men undertegnet av saksbehandler D. Jeg tror likevel at brevet er skrevet av meg selv og husker bestemt at det var jeg som vurderte de innkomne svar fra arvingene før tingrettens respons 28. april 2008 ble utsendt.

Sett i ettertid mener jeg som nevnt at brevet 18. april 2008 er besvart fra tingretten ved brev 28. april 2008. Jeg kan derfor ikke være enig i at Tilsynsutvalget vil legge brevet 18. mars 2008 til grunn som ubesvart. Men jeg ser som nevnt i ettertid at brevet nok kunne vært besvart på en bedre måte.”

Videre har dommerfullmektig B i e-post av 4. september 2009 uttalt:

”Det var åpnet offentlig skifte etter begjæring fra en arving 13. september 2007. Det var oppnevnt bostyrer i saken som foresto bobehandlingen på rettens vegne. A er tilsendt skifteattest, kopi av bostyrerattest og orientert om bobehandlingen i rettens brev til A 13. september 2009. A var følgelig orientert om at loddeierne ikke var enig om tilbakelevering/privat skifte. Jeg arbeidet ikke ved tingretten på dette tidspunkt.

Det fremkom heller aldri under bobehandlingen noe som tilsa at arvingene var blitt enige om tilbakelevering av boet etter skifteloven § 30, snarere tvert imot.

I innberetning 4. februar 2008 fra bostyrer, som ble sendt A, orienteres det om at det var uenigheter arvingene i mellom. 4. februar 2008 var min tiltredelsesdato, men jeg hadde ikke befatning med saken før senere. I innberetningen redegjør bostyrer grundig om at det var innkommet vederlagskrav på kr 402 000 fra A. Bostyrer orienterer videre om at de øvrige arvinger ikke var enige i As vederlagskrav, og at de således motsatte seg kravet. Bostyrer foreslår overfor tingretten at A skal pålegges å reise skiftetvist om vederlagskravet. A er således her orientert om at det ikke var enighet om tilbakelevering av saken.

11. februar 2008 sendte A et brev til tingretten. Brevet inkom tingretten 18. februar 2008. Innledningsvis argumenteres det for det materielle kravet. Avslutningsvis i brevet skriver A at han krever at boet blir tilbakeført av retten fordi arvingene var enige om det.

Som nevnt tiltrådte jeg i stillingen 4. februar 2008. Jeg ser imidlertid av loggen i Lovisa at min første befatning med saken er 11. mars 2008. Før dette hadde jeg således ingen befatning med saken.

Tingretten sendte brev til A 14. mars 2008. Brevet er skrevet av meg. I brevet orienteres A om at det ikke var enighet mellom arvingene. Her orienteres A på ny om at han hadde meldt fordring på boet på kr 402 000. Videre orienterer tingretten om at ingen av de øvrige arvingene ville godkjenne kravet fra A. A ble således igjen orientert om at det ikke var noen enighet mellom loddeierne i boet. A pålegges dessuten i samme brev å reise skiftetvist. Gjennom at retten pålegger ham å reise skiftetvist, er han tydelig gjort kjent med at det ikke var enighet mellom arvingene.

I brev 28. april fra tingretten orienteres A om at retten anser at det var reist skiftetvist i saken av A. Han er således også i dette brev gjort kjent med at det ikke var enighet loddeierne imellom.

Jeg mener følgelig at A har fått flere svar på begjæring om tilbakelevering av boet som han begrunner i at arvingene var enige om det. Han er gjentatte ganger orientert om at arvingene *ikke* var enige. Det var følgelig ikke på noe tidspunkt under bobehandlingen rettslig adgang til å tilbakelevere boet under offentlig skifte til arvingene.”

Innklagede – lagdommer C – har i hovedsak vist til følgende:

”Gjennom min kontakt, med A etter at Y lagmannsrett avsa kjennelse i skiftetvist 27. februar 2009, har jeg oppfattet at han ønsket å klage på X tingretts behandling av dødsboskiftet, herunder behandlingen av skiftetvisten. Jeg gjorde ham i den forbindelse oppmerksom på Tilsynsutvalget for dommere og dets virksomhet i brev av 5.mars 2009, jf. vedlegg 1.

Jeg har ikke tidligere oppfattet at A ønsket å klage på undertegnede eller for den saks skyld Y lagmannsrett. Det er fortsatt ikke klart for meg om A mener å klage på undertegnede, men jeg ser at hans brev til Tilsynsutvalget for dommere av 17. mars 2009 og 26. mars 2009 kan forstås slik. Hans innvendinger til lagmannsrettens behandling av saken knytter seg i tilfelle alene til sakskostnadsavgjørelsen.

I klagen av 17. mars 2009 omtales lagmannsretten i nest siste avsnitt, og kun der. Den bebreidelse mot lagmannsretten som der fremkommer, knytter seg til lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse av 27. februar 2009. Avgjørelsen vedlegges til orientering, jf. vedlegg 2. For det tilfelle at Tilsynsutvalget skulle mene at også siste avsnitt i klagen av 17. mars 2009 refererer seg til undertegnede eller Y lagmannsrett, bemerkes at så langt jeg kan se, er alle henvendelser fra A til Y lagmannsrett blitt besvart raskt og etter beste evne. Jeg har også, både telefonisk og brevlig, forsøkt å forklare A sammenhengen mellom dødsboskiftet og den skiftetvist som lagmannsretten hadde til behandling, og viser for så vidt til vedlagte kopi av brev datert 9. mars 2009, vedlegg 3.

I brevet fra A av 26. mars 2009 omhandles lagmannsrettens behandling i fjerde siste avsnitt annet punktum, som etter sammenhengen må forstås som nok en henvisning til lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse . Utover å avvise at sakskostnadsavgjørelsen er resultat av at "advokatkolleger (er blitt) enige om utfallet", nøyer jeg meg med nok en gang å vise til vedlagte kjennelse og den begrunnelse som der gis.”

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Imidlertid gjelder det visse lovbestemte unntak fra denne myndigheten. En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan "vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig". Det betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning, kan Tilsynsutvalget ikke vurdere dette. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Det følger av domstoloven § 237 fjerde ledd at "Dommeren må klages inn for Tilsynsutvalget innen tre måneder etter at forholdet som er grunnlag for klagen fant sted, eller etter at klageren ble kjent med eller burde vært kjent med dette forholdet". Det er opp til utvalget selv å avgjøre om det vil ta opp til behandling en klage når denne fristen er utløpt. Under enhver omstendighet gjelder det en absolutt frist på ett år, jf. samme bestemmelse. Etter dette tidspunktet har utvalget ikke anledning til å behandle saken.

Tilsynsutvalget tar først stilling til den delen av klagen som er rettet mot dommerfullmektig B ved X tingrett.

Klagen fra A er datert 17. mars 2009. Den absolutte fristen på ett år det er vist til ovenfor, innebærer at forhold som ligger forut for 17. mars 2008 ikke kan prøves av Tilsynsutvalget. I klagen viser A til at han ikke har fått svar fra retten på begjæringen om tilbakelevering av boet. På bakgrunn av dommerfullmektig Bs uttalelse til Tilsynsutvalget av 4. september 2009, legger utvalget til grunn at begjæringen ble fremsatt 11. februar 2008. Tilsynsutvalget legger til grunn opplysningene fra dommerfullmektig B om at retten i brev av 14. mars 2008 viste til at det ikke forelå enighet mellom arvingene. Begjæringen om tilbakelevering ble etter dette håndtert av retten forut for fristen på ett år, og utvalget kan derfor ikke vurdere måten retten håndterte begjæringen om tilbakelevering på.

Den delen av klagen som gjelder manglende svar på begjæringen om tilbakelevering, blir etter dette å avvise fra behandling i utvalget.

Tilsynsutvalget går deretter over til å vurdere den delen av klagen som knytter seg til dommerfullmektig Bs behandling av skiftetvisten.

Tilsynsutvalget bemerker at X tingretts dom i skiftetvisten falt 3. juli 2008. Det fremstår som uklart når dommen ble forkynt for A. Under henvisning til at anken kom inn til Y lagmannsrett 22. september 2008, legger utvalget til grunn at fristen på tre måneder for å fremme klage til Tilsynsutvalget, var utløpt for den delen som er knyttet til avgjørelsen av skiftetvisten da klagen ble fremmet 17. mars 2009.

Utvalget kan ikke se at det foreligger opplysninger i saken som tilsier at utvalget bør ta dette forholdet opp til behandling av eget tiltak. Denne delen av klagen blir etter dette å avvise fra behandling i utvalget.

Tilsynsutvalget går deretter over til å vurdere den delen av klagen som knytter seg til manglende svar på begjæringen av 18. april 2008 om disponering over boets midler. Dommerfullmektig B har i sin uttalelse vist til at tingrettens brev av 28. april 2008 var ment å besvare de forutgående brevene fra arvingene, også brevet av 18. april 2008, men innser at brevet kunne vært besvart på en bedre måte.

Tilsynsutvalget for dommere er av den oppfatning at begjæringen av 18. april 2008 fremdeles stod som ubesvart da A innga klagen til Tilsynsutvalget. Utvalget har basert dette på at tingretten ikke viste til brevet av 18. april 2008 i sitt svar av 28. april 2008 og at begjæringen om disponering av midlene heller ikke er omtalt i rettens brev.

Tilsynsutvalget vil bemerke at det er uheldig at begjæringen som ble fremsatt fra A ikke er besvart. Med det som utgangspunkt finner utvalget likevel ikke at dette forholdet kan lede til kritikk av dommerfullmektig B. Utvalget vil for det første vise til at begjæringen om disponering over boets midler ble fremsatt samtidig med at retten hadde til behandling spørsmålet om skiftetvist. En begjæring om disponering over boets midler fremstår generelt som uforenelig med et offentlig skifte av et dødsbo, og dette gjorde seg særlig gjeldende på det aktuelle tidspunktet av bobehandlingen. Tilsynsutvalget viser videre til at bobehandlingen etter 18. april 2008 har bestått i avklaring av skiftetvisten, herunder anke til Y lagmannsrett over tingrettens dom av 3. juli 2008. Utvalget har videre merket seg at A ikke etterlyste svar på begjæringen før i underkant av et år etter at begjæringen ble fremsatt.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig B.

Tilsynsutvalget går deretter over til å vurdere den delen av klagen som er rettet mot lagdommer C ved Y lagmannsrett.

Tilsynsutvalget for dommere legger til grunn at klagen mot lagdommer C er knyttet til ankebehandlingen av X tingretts dom av 3. juli 2008, nærmere bestemt til kjennelsen av 27. februar 2009.

I klagen viser A til at lagdommer C tok kollegiale hensyn ved avgjørelsen av sakskostnadsspørsmålet.

Under henvisning til Tilsynsutvalgets begrensninger ovenfor knyttet til forhold som kan gjøres til gjenstand for anke, avvises den delen av klagen som knyttes til misnøye med *utfallet* av sakskostnadsspørsmålet.

Tilsynsutvalget for dommere finner heller ingen holdepunkter for at avgjørelsen var motivert av kollegiale hensyn.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor lagdommer C ved Y lagmannsrett.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den rammes av fristreglene for fremme av klage, og for den del som gjelder misnøye med rettsavgjørelse.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig B.
3. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommer C.